

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.71

Степанець Вікторія Сергіївна

здобувач ступеня доктора філософії

кафедри банківської справи та страхування

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Stepanets Viktoriia

PhD Candidate of the Department of Banking and Insurance

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: 0000-0003-4752-9465

Краснова Ірина Вікторівна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри банківської справи та страхування

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Krasnova Iryna

DSc. in Economics, Professor,

Professor of the Department of Banking and Insurance

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: 0000-0002-4507-6629

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ ВРЕГУЛЮВАННЯ

НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ

PREVENTIVE MEASURES TO RESOLVE BANK INSOLVENCY

Анотація. Європейський вектор розвитку України, взяті зобов'язання щодо адаптації вітчизняного законодавства та практики до європейських вимог у сфері фінансових послуг актуалізують питання врегулювання неплатоспроможності банків. Зважаючи на значну кількість

банків виведених з ринку протягом останніх десяти років, вжиття заходів спрямованих упередження набуває важливості. Запропоновано за суб'єктами реалізації регулювання (ФГВ та НБУ) поділяти їх на наглядові заходи (НБУ) та врегулювання (ФГВФО). В статті запропонована структуризація заходів упереджувального характеру. Зокрема всі заходи запропоновано поділити за трьома напрямками, на інституційні, що визначають правила, учасників та їх дії щодо врегулювання; антикризові – засоби втручання в діяльність банку; компенсаторні (оздоровчі) – механізми фінансування збитків (фонд врегулювання, MREL), що застосовуються з метою захисту платників податків та громадян країни. Антикризові заходи, в свою чергу за характером впливу поділяємо на: ті що спрацьовують на упередження (підготовчі та превентивні); заходи врегулювання (раннє втручання); остаточне врегулювання (підготовка до виведення банку з ринку з найменшими витратами та втратами). В межах інституційного напрямку запропоновано більш чітко узгоджувати наміри та безпосередню роботу, ще до початку процедури запровадження тимчасової адміністрації. Ключовими елементами запропонованого підходу визнано антикризові заходи. Розкрито сутність та зміст таких важливих інструментів як перспективне планування врегулювання, розробка планів оздоровлення (*recovery plan*) та планів врегулювання (*resolution plan*). Зазначено на необхідності дотримуватися взаємоузгодженості цих планів та уникнення суперечностей.

Ключові слова: ФГВ, НБУ, банкрутство, антикризові заходи, плани врегулювання, нагляд, управління ризиками, вкладники, кредитори.

Summary. *The European vector of Ukraine's development and the commitments to adapt into domestic legislation and practice Europeans' requirements in the field of financial services make the issue of bank resolution relevant. Given the significant number of banks withdrawn from the market over*

the past ten years, it is important to take measures aimed at taking preventive measures. The author proposes to divide regulation measures by the entities implementing them (DGF and NBU) into supervisory measures (NBU) and resolution measures (DGF). The article proposes a structuring of proactive measures. In particular, it is proposed to divide all measures into three areas: institutional measures, which define the rules, participants and their actions for resolution; anti-crisis measures, which are means of intervention in the bank's activities; 3) compensatory (rehabilitation) measures, which are mechanisms for financing losses (settlement fund, MREL) used to protect taxpayers and citizens of the country. Anti-crisis measures, in turn, are divided by the nature of their impact into: proactive (preparatory and preventive); resolution measures (early intervention); final settlement (preparation for the bank's withdrawal from the market with the least costs and minimum losses). Within the institutional area, it is proposed to more clearly coordinate intentions and direct work, even before the start of the procedure for introducing provisional administration. Anti-crisis measures are recognized as key elements of the proposed approach. The essence and content of such important tools as forward-looking resolution planning, development of recovery plans and resolution plans are revealed. The author emphasizes the need to ensure that these plans are consistent and avoid contradictions.

Key words: *DGF, NBU, bankruptcy, anti-crisis measures, resolution plans, supervision, risk management, depositors, creditors.*

Постановка проблеми. Після глобальної фінансової кризи 2008 року набір інструментів врегулювання неплатоспроможності банків суттєво розширився. При цьому зросло значення заходів упереджувального характеру, доступних як для банків, так і для органів нагляду, та врегулювання. Заходи врегулювання є альтернативою примусовій ліквідації, яка триває багато років і під час якої кредитори не мають доступу

до своїх коштів. У процесі ліквідації банку акціонери втрачають капітал, а кредитори - вартість своїх вимог, пріоритетом є виплати кредиторам.

Важливим завданням є гармонізація вітчизняного законодавства із нормами Євродиректив, зокрема Директиви 2014/59/ЄС про відновлення платоспроможності та врегулювання неплатоспроможності банків (Bank Recovery and Resolution, BRRD), що є зобов'язанням України згідно з Угодою про Асоціацію з ЄС та набуття Україною статусу кандидата. Реалізація Директиви BRRD передбачає вдосконалення підходів до врегулювання неплатоспроможності банків в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями питань, пов'язаних з ефективністю таких заходів займалися як іноземні дослідники E. Avgouleasa [1], M. Maarand [2], M. Festić [3], A. Emilios [4], Farina & Scirione L. [5], так і вітчизняні О. Барановський [6], О. Береславська [7], В. Міщенко [8], тощо. Покриття збитків як вказує Schelo, відбувається як традиційний розподіл після ліквідації активів та застосовується після ліквідації суб'єкта господарювання [9].

Мета статті обґрунтування доцільності та сутності заходів врегулювання неплатоспроможності банку.

Виклад основного матеріалу. Після масової неплатоспроможності банків в 2014-2016 роках, та отриманого досвіду виведення банків з ринку/врегулювання, з врахуванням виявлених проблем врегулювання та можливостей їх коригування, застосування діючих механізмів врегулювання потребує вдосконалення [10]. Слід відзначити, що в умовах євроінтеграції в Україні постійно змінюються законодавчі підходи до регулювання відносин банківської неплатоспроможності [11]. Тому з метою підготовки до післявоєнного періоду, де буде висока ймовірність потенційної неплатоспроможності банків, визначення діючих концептуальних засад та механізмів врегулювання в Україні залишається актуальним питанням. Крім того, вдосконалення діючих механізмів

врегулювання з урахуванням найкращих практик, що включає в себе практику FDIC або режим та механізм врегулювання, впроваджені на рівні ЄС (single resolution mechanism (SRM)) потребує подальшого дослідження.

Всю сукупність запропонованих заходів (режимів) врегулювання пропонуємо класифікувати за трьома напрямками (рис. 1): 1) *інституціональні*, що визначають правила, учасників та їх дії щодо врегулювання; 2) *антикризові* – засоби втручання в діяльність банку, поділяємо, в свою чергу за характером впливу на групи: ті що спрацьовують на упередження (підготовчі та превентивні); заходи врегулювання (раннє втручання); остаточне врегулювання (підготовка до виведення банку з ринку з найменшими витратами та втратами); 3) *компенсаторні (оздоровчі)* – механізми фінансування збитків (фонд врегулювання, MREL), що застосовуються з метою захисту платників податків та громадян країни, кредиторів у процедурах неплатоспроможності банків, а також для забезпечення прозорості їх реалізації.

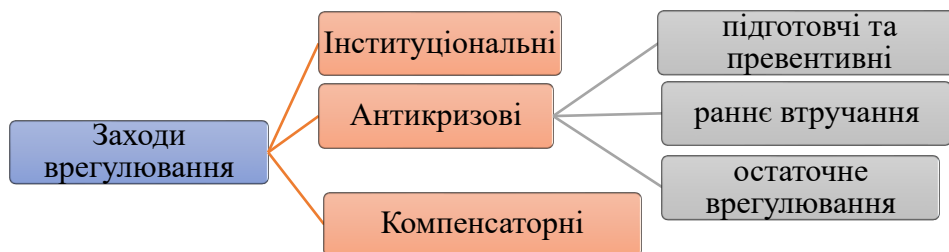

Рис. 1. Заходи врегулювання неплатоспроможності банків

Джерело: побудовано авторами

Щодо першого напрямку, то в розпорядженні органів врегулювання та нагляду мають бути наявні різноманітні засоби втручання в діяльність банку при виникненні, запобіганні та врегулюванні наслідків кризових ситуацій. Важливо, що вони застосовуватися ще на ранніх етапах виникненні ознак проблемності та ризиків кризових ситуації. Образно кажучи «вони повинні не гасити пожежу, а запобігати її виникненню та розповсюдженню». Мають бути чітко визначені рамки раннього втручання, усуваючи дублювання між

заходами раннього втручання та наглядовими заходами, забезпечуючи правову визначеність щодо умов їх застосування та сприяючи співпраці між наглядовими органами та органами врегулювання неплатоспроможності.

Так, якщо порівнювати діючу українську схему врегулювання та виведення банку з ринку з тією, яку використовують в FDIC, то головною відмінністю є те, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі ФГВ) всі процедури, які колеги з США здійснюють *перед* запровадженням тимчасової адміністрації, проводить саме *в період* тимчасової адміністрації. Крім того, головне, фахівці FDIC знають точну дату запровадження тимчасової адміністрації. В Україні ФГВ потрібно «вгадати» дату, оскільки стадія проблемності в Україні може тривати від доби і більше. Можемо ідентифікувати проблеми, на фоні схеми роботи колег зі США: низький рівень кооперації з регулятором, відсутність дієвих механізмів підготовки до тимчасової адміністрації та врегулювання, які б в тому числі упереджували проведення банком схем по виведенню активів.

Виходом із даної ситуації було б коригування Національним банком України з ФГВ дати початку моніторингу банку на ранніх стадіях, схем виведення банку з ринку, тощо. Наразі ФГВ здійснює моніторинг банків щомісячно. На нашу думку, моніторинг повинен бути щоденним та включати аналіз операцій, які здійснює банк. Лише таким чином проблеми можуть бути виявлені оперативно.

За суб'єктами реалізації заходів врегулювання неплатоспроможності (ФГВ та НБУ) поділяємо їх на:

заходи раннього втручання – це сукупність засобів врегулювання неплатоспроможності, що застосовуються **ФГВ** по відношенню до банку у скрутному становищі. Заходи раннього втручання ФГВ повинні бути діями ФГВ, що спрямовані на формування цілісної картини діяльності банку з точки зору імплементації врегулювання в разі, якщо б банк буде на межі неплатоспроможності, зокрема, актуалізація інформації по банку, його

активам, зобов'язаннях та капіталу, яка була отримана до раннього втручання, визначення процедури набуття контролю, складання плану інвентаризації та збереження майна, попередня внутрішня оцінка активів, тощо.

наглядіві заходи – це сукупність наглядових заходів, що застосовуються НБУ по відношенню до банку як антикризові заходи з метою упередження впливу можливих невизначеностей та загроз діяльності банку. Наглядіві заходи НБУ повинні включати вимоги та дії НБУ, які б забезпечували відновлення фінансового стану банку, запобігання погіршенню фінансового стану, із застосуванням заходів впливу (відсторонення менеджменту, обмеження у діяльності, в тому числі моніторинг виконання плану відновлення, визначеним працівником НБУ).

На інституційному рівні співпраця між наглядовими органами та органами врегулювання має починатися ще на етапі, коли фінансове становище банку починає погіршуватися. На доповнення до директиви BRRD 18 квітня 2023 року Європейська комісія ухвалила пропозицію щодо коригування та подальшого посилення існуючої в ЄС системи антикризового управління банками та страхування депозитів ЄС з управління банківськими кризами та страхування депозитів, CMDI (Документ 52023DC0225, 2023). В межах цих документів зазначається, що наглядовий орган (НБУ) **зобов'язаний** повідомляти орган врегулювання (ФГВ) *на досить ранній стадії*, як тільки він вважає, що існує суттєвий ризик того, що банківська установа може бути визнана неплатоспроможною. Таке повідомлення повинно містити причини такої оцінки наглядового органу, а також огляд альтернативних рішень, які можуть запобігти банкрутству відповідного банку в розумні строки.

Обидва органи зобов'язані тісно співпрацювати при розгляді питання про вжиття будь-яких заходів раннього втручання або підготовки до врегулювання для забезпечення послідовності та ефективності.

Друга група заходів – це *антикризові дії*, які включають заходи з відновлення та врегулювання, спрямовані на управління кризою. Ці заходи відбуваються на двох рівнях: перший рівень – превентивна діяльність, що міститься у відновленні, включає заходи в самій банківській установі під наглядом центрального банку; другий - це заходи з врегулювання, що спрямовані на зменшення негативного впливу в соціальній спільноті, тому базуються переважно на повноваженнях ФГВ.

Метою участі у відновленні є зменшення ймовірності ліквідації банку при одночасному встановленні надійного управління банківською установою, що включає планування залучення капіталу та підтримання ліквідності.

Метою участі у врегулюванні є захист національної банківської та фінансової систем, що передбачає збір достатньої інформації на основі аналізу для спільного ефективного процесу прийняття рішень. Ідентифікація проблем здійснюється з використанням стандартних якісних та кількісних критеріїв [13].

Необхідність впровадження перспективного планування врегулювання, складання планів врегулювання та планів відновлення на постійній основі, раннього реагування та раннього втручання, підготовки до врегулювання, створення ФГВ фонду врегулювання, посилення взаємодії та кооперації між ФГВ та НБУ докорінно змінює концепцію роботи врегулювання в Україні для обох регуляторів: ФГВ та НБУ. Отже розглянемо більш детально механізми антикризового врегулювання.

Перспективне планування врегулювання – це сукупність дій ФГВ щодо *забезпечення реалізації* врегулювання банку, що включає в себе постійну, періодичну підготовку ФГВ планів врегулювання для банків, *здійснюється під час звичайної діяльності банку*, передбачає *оцінку* можливості врегулювання.

Перспективне планування врегулювання ФГВ включає: аналіз фінансового стану банку, якості та структури майна (активів) та зобов'язань; визначення критичних функцій банку, впливу його потенційної неспроможності на систему; оцінка застосування інструментів врегулювання; виявлення можливості/неможливості для застосування інструментів врегулювання. Прикладом такої оцінки можна навести технічну можливість виділу частини активів та зобов'язань для передавання в приймаючий банк, оцінку формування зобов'язань, які придатні для конвертації (MREL) тощо.

Запровадження перспективного планування врегулювання, як, механізму раннього реагування, дозволить забезпечити відновлюваність банків, сприятиме зменшенню використання коштів платників податків з бюджету під час вжиття заходів щодо врегулювання неплатоспроможності банків та сприятиме діагностувати загрози несприятливого впливу на фінансову стабільність в цілому.

Важливими елементами врегулювання є **плани відновлення** та **плани врегулювання**. Створення зазначених планів є дієвим прийомом антикризового управління, що мають сигналізувати про тригерні події та передбачати режими їх уникнення. Основна мета їх реалізації полягає у посиленні фінансової стабільності та зменшенні потенційної потреби в державній підтримці банківського сектору.

План відновлення (recovery plan) діяльності банківської установи, що належить до компетенції НБУ. Метою плану відновлення є забезпечення безперервності банківського бізнесу. Відновлювальні заходи – це превентивна діяльність, спрямована на уникнення розв'язання можливих проблем, в тому числі, ризику свого банкрутства. Recovery plan має включати сценарії як для загальносистемної події, так і для індивідуальної та комбінації загальносистемних та індивідуальних подій [12]. Плани відновлення розробляються банками в межах управління ризиками для

забезпечення оперативного вжиття заходів щодо відновлення фінансової стійкості в разі погіршення фінансового стану банку та/або настання стресової ситуації. Ці плани розглядаються та затверджуються НБУ.

Банк має визначити перелік критично важливих функцій, а саме послуги, що надаються непов'язаним з банком особам та безперервність надання яких є важливим з погляду функціонування економіки країни. Саме ці функції є першочерговою ціллю врегулювання. Заходи зосереджуються на таких аспектах, як організаційна структура, капітал та структура джерел фінансування. Основною частиною плану відновлення є передбачення та аналіз ранніх ознак неплатоспроможності та банкрутства. Аналіз повинен включати вплив динаміки активів та зобов'язань на капітал та ліквідність, оцінку якості активів, вплив бізнес-моделі на прибутковість, аналіз руху грошових коштів, платіжну дисципліну. Також контролюється аналіз виконання нормативів капіталу та ліквідності. Повноту, реалістичність та дієвість цих заходів крім самого менеджменту банку має оцінювати НБУ в процесі наглядової оцінки SREP.

Рішення про активізацію реалізації плану відновлення приймає безпосередньо сам банк або, в разі неможливості, НБУ. Підставами для цього є суттєве погіршення фінансового стану, але до того, як банкрутство банку стане неминучим. Плани відновлення почали розроблятися вітчизняними банками напередодні війни, та в більшості банків мають формальний характер. Крім того, було б доцільно диференціювати вимоги та періодичність розробки таких планів залежно від ринкової позиції банківської установи. Для малих та середніх банків бажано встановити спрощені вимоги до таких планів. Зокрема, в частині об'ємів інформації та інформації, яка не актуальна для таких банків (наприклад, мінімальна вимога для списання та конвертації). Для великих банків плани мають розроблятися та затверджуватися щорічно з обов'язковим щоквартальним переглядом. Для системно важливих банків (СВБ) вимоги повинні бути

посилені до управління відкритими кризовими ситуаціями і включати прогнозування впливу загроз та проблем у банку на банківський сектор, у разі неможливості виконання критично важливих функцій. Важливою складовою планів врегулювання для СВБ є планування операційної складової незупинки критично важливих функцій, повноцінної роботи банку в режимі врегулювання (прогнозування відтоків, забезпечення роботи банкоматної мережі, забезпечення роботи карток в частині, що стосується найбільш поширених платіжних систем Visa Mastercard тощо), та планування передавання/ міграції ІТ систем до приймаючого чи перехідного банку. Також для СВБ потрібно встановлювати більші вимоги щодо ліквідності та капіталізації, в тому числі, враховуючи потенційні відтоки після врегулювання.

Плани врегулювання неплатоспроможності (*resolution plan*) – це документ, який розробляється ФГВ частково на основі recovery plan. Як орган врегулювання, ФГВ відповідає за розробку та ухвалення індивідуальних планів врегулювання щодо конкретного банку, де передбачається комплекс заходів (порядок дій, умови та інструменти врегулювання) на випадок фактичного банкрутства банку та які забезпечують можливість «виведення банку з ринку». На відміну від планів реструктуризації, плани врегулювання, розробляються заздалегідь і визначають стратегію роботи з неплатоспроможним банком при збереженні його критично важливих економічних функцій, захисту інтересів вкладників та кредиторів банків. Якщо виходити з погляду BRRD, то врегулювання – *resolution*, за своєю суттю – це реструктуризація неплатоспроможного банку, яка дозволяє уникнути його ліквідацію. Підготовка планів врегулювання здійснюється за звичайної діяльності банку. Їхньою метою є не відновлення банку як такого, а продовження його критично важливих функцій. Також важливим є захист інтересів вкладників

та кредиторів середніх та малих банків, адже для них більш ефективним є врегулювання, а не ліквідація.

Плани врегулювання містять інформацію від банків, про критично важливі функції, оцінку доцільності процедури врегулювання чи ліквідації. Також подається інформація, що у випадку застосування врегулювання яку стратегію та інструменти врегулювання доцільно застосувати. Визначається рівень фінансування порятунку банку: власних коштів та прийнятих зобов'язань.

Плани врегулювання мають оновлюватися під час заходів раннього реагування та підготовки до врегулювання, коли вже визначено інструменти врегулювання, інвестора, проведено процедуру отримання пропозицій, проведено конкурс з визначення переможця чи переможців конкурсу, розраховано найменш витратний інструмент врегулювання або банк має критичні функції, здійснено структурування угоди з інвестором чи інвесторами. Передбачається, що плани врегулювання готуються заздалегідь, навіть за відсутності загрози банкрутства. При цьому важливо дотриматися взаємоузгодженості та збалансованості *recovery plan* та *resolution plan*, щоб вони не суперечили один одному (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння планів відновлення та врегулювання

Критерій	План відновлення діяльності (<i>recovery plan</i>)	План врегулювання неплатоспроможності (<i>resolution plan</i>)
Мета	забезпечення безперервності бізнесу	забезпечення системного захисту на основі достатньої інформації для процесу прийняття рішень.
Завдання	відновлення діяльності банку за реалізації одиничних та системних ризиків. Зменшення ймовірності ліквідації банку	зменшення впливу на суспільство в широкому масштабі. Прогнозування способу, економічного обґрунтування, строків, плану дій при врегулюванні
Розробник	банк	ФГВ
Суб'єкт, що затверджує	НБУ	ФГВ
Роль	ефективне управління ризиками банку	захист фінансової системи

Для кого розробляється	всі банки, індивідуально	всі банки, індивідуально
Базові елементи	планування капіталу та ліквідності, прибутковості	базові елементи плану врегулювання надають органам влади достатню інформацію для ефективного процесу прийняття рішень.
Сфера застосування	включає сценарії для загальносистемних подій, специфічних подій та комбінації загальносистемних та специфічних подій	прогноз застосування інструментів врегулювання, попередня оцінка критичних функцій, можливості застосування інструментів регулювання
Спрямування	опис потенційної кризової ситуації та сценаріїв, а також реальних дій у відповідь на змодельовані кризові сценарії	прогнозування операційної частини управління банком під час врегулювання та реалізації інструментів врегулювання
Строк на який укладається	раз на рік, переглядається щоквартально	раз на рік

Джерело: побудовано авторами

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зауважимо, що зважаючи на значні ризики на які наражаються банківські установи в процесі функціонування, на цілі та принципи врегулювання як самостійного напрямку діяльності, заходи врегулювання не можуть бути ситуативними, одномоментними. Вони повинні починатись на якомога більш ранніх стадіях виникнення проблеми, мають бути чітко спланованими, виваженими, пророблятися заздалегідь з урахуванням всіх опцій. Коригування діючих процесів врегулювання та виведення з ринку є ключовими аспектами, які потребують змін. Важливо забезпечити взаємоузгодженість дій наглядових органів та органів врегулювання, єдність цільоспрямування заходів впливу. Разом з тим процеси врегулювання неплатоспроможності потребують посилення впливу антикризових інструментів раннього врегулювання. Зокрема план відновлення діяльності банку (*recovery plan*) має бути із встановленням спрощених вимог до таких планів для невеликих банків. При цьому, ФГВ повинен розробляти перспективні плани врегулювання неплатоспроможності (*resolution plan*) для всієї банківської системи.

Запровадження перспективного планування, механізму раннього втручання дозволить забезпечити справжню відновлюваність банків, обмежити використання коштів платників податків під час врегулювання неплатоспроможності банків та відповідно попередити несприятливий вплив на фінансову стабільність в цілому. Проте є ще одна група заходів врегулювання, а саме оздоровчі, що потребують подальшого дослідження.

Література

1. Avgouleasa E., Goodhartb Ch., Schoenmaker D. Bank Resolution Plans as a catalyst for global financial reform. *Journal of Financial Stability*. 2013. Vol. 9, Is. 2. P. 210-218. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2011.12.002>.
2. Maarand M. The Concept of Recovery of Credit Institutions in the Bank Recovery and Resolution Directive. *Differences and Similarities between Branches of Law*. 2019. Vol. 28. P. 103-111. doi: <https://doi.org/10.12697/JL.2019.28.12>.
3. Alamad S. Liquidity Assessment, Recovery and Resolution Strategies in IFIs. *Financial and Accounting Principles in Islamic Finance*. 2019. P. 277-298. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-16299-3_12 (дата звернення: 22.11.2023).
4. Festić M. International Environment: Recovery and Resolution Regimes as the Pillar of the Banking Union. *Naše gospodarstvo/Our Economy*. 2019. 65(2). P. 30–40. doi: <https://doi.org/10.2478/ngoe-2019-0009>.
5. Farina M., Scipione L. Recovery and Resolution Planning. *The Palgrave Handbook of European Banking Union Law*. Palgrave Macmillan, Cham. 2019. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-13475-4_12.
6. Барановський О. Проблемні банки: виявлення й лікування. *Вісник Національного банку України*. 2009. № 11. С. 18-31.
7. Береславська О. І. Банківський сектор України: аналіз чинників неплатоспроможності, банкрутства та ліквідації банків. *Наукові*

- записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2023. № 29(57). С. 43-49. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3831/3478> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Міщенко В.І., Шаповалов А.В., Салтинський В.В., Вядрова І.М. Реорганізація і реструктуризація комерційних банків: навч. посіб. Київ: Знання, КОО, 2002. 216 с.
 9. Schelo S. Bank Recovery and Resolution. *International Banking and Finance Law Series, Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer Law and Business*. 2015.
 10. Краснова І.В., Примостка Л.О., Степанець В.С., Чепіжко О.В. Проблеми оцінки активів у процесі ліквідації банку. *Проблеми економіки*. 2023. № 3. С. 254-264. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-254-264>.
 11. Краснова І. В., Степанець В. С. Євроінтеграційні імперативи врегулювання неплатоспроможності банків в Україні. *Бізнес Інформ*. 2023. № 8. С. 217–228. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-217-228>.
 12. Директива Європейського Парламенту та Ради: Встановлення рамок для відновлення та врегулювання діяльності кредитних установ та інвестиційних компаній і внесення змін до Директив Ради 77/91/ЄЕС та 82/891/ЄЕС, Директив 2001/24/ЄС, 2004/25/ЄС, 2005/56/ЄС, 2007/36/ЄС та 2011/35/ЄС і Регламенту (ЄС) № 1093/2010. COM (2012/280/3). *EUR-Lex*. 2011.
 13. Festić M., Peša A., Lukavac M. Recovery and Resolution Regimes in the Banking Union. *Modern Economy*. 2021. Vol. 12, No. 1. P. 174-193. doi: <https://doi.org/10.4236/me.2021.121009>.

References

1. Avgouleasa, E., Goodhartb, Ch., & Schoenmaker, D. (2013). Bank Resolution Plans as a catalyst for global financial reform. *Journal of Financial Stability*, 9 (2), 210-218. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2011.12.002>.
2. Maarand, M. (2019). The Concept of Recovery of Credit Institutions in the Bank Recovery and Resolution Directive. *Differences and Similarities between Branches of Law*, 28, 103-111. doi: <https://doi.org/10.12697/JL.2019.28.12>.
3. Alamad, S. (2019). Liquidity Assessment, Recovery and Resolution Strategies in IFIs. *Financial and Accounting Principles in Islamic Finance*, 277-298. Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-16299-3_12
4. Festić, M. (2019). International Environment: Recovery and Resolution Regimes as the Pillar of the Banking Union. *Naše gospodarstvo/Our Economy*, 65 (2), 30–40. doi: <https://doi.org/10.2478/ngoe-2019-0009>.
5. Farina, M., & Scipione, L. (2019). Recovery and Resolution Planning. *The Palgrave Handbook of European Banking Union Law*. Palgrave Macmillan, Cham / Chiti M., Santoro V. (eds). doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-13475-4_12.
6. Baranovskyi, O. (2009). Problemni banky: vyjavlennia y likuvannia [Problem banks: identification and treatment]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 11, 18-31 [in Ukrainian].
7. Bereslavska, O. I. (2023). Bankivskyi sektor Ukrainy: analiz chynnykiv neplatospromozhnosti, bankrutstva ta likvidatsii bankiv [Banking sector of Ukraine: analysis of factors of insolvency, bankruptcy and liquidation of banks]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Ekonomika»*, 29(57), 43-49. Retrieved from <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3831/3478> [in Ukrainian].

8. Mishchenko, V.I., Shapovalov, A.V., Saltynskiy, V.V., & Viadrova, I.M. (2002). Reorhanizatsiia i restrukturyzatsiia komertsiiynykh bankiv [Reorganization and restructuring of commercial banks]. Kyiv: Znannia, KOO [in Ukrainian].
9. Schelo, S. (2015). *Bank Recovery and Resolution*. International Banking and Finance Law Series, Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer Law and Business.
10. Krasnova, I.V., Prymostka, L.O., Stepanets, V.S., & Chepizhko, O.V. (2023). Problemy otsinky aktyviv u protsesi likvidatsii banku [Asset valuation problems in the process of bank liquidation]. *Problemy ekonomiky*, 3, 254-264. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-254-264> [in Ukrainian].
11. Krasnova, I.V., & Stepanets, V.S. (2023). Yevrointehratsiini imperatyvy vrehuliuvannia neplatospromozhnosti bankiv v Ukraini [European integration imperatives for resolving bank insolvency in Ukraine]. *Biznes Inform*, 8, 217-228. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-217-228> [in Ukrainian].
12. *EUR-Lex* (2011). Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady: Vstanovlennia ramok dlia vidnovlennia ta vrehuliuvannia diialnosti kredytnykh ustanov ta investytsiynykh kompanii i vnesennia zmin do Dyrektyv Rady 77/91/IeES ta 82/891/IeES, Dyrektyv 2001/24/IeS, 2004/25/IeS, 2005/56/IeS, 2007/36/IeS ta 2011/35/IeS i Rehlamentu (IeS) №. 1093/2010. COM (2012/280/3)
13. Festić, M., Peša, A., & Lukavac, M. (2021). Recovery and Resolution Regimes in the Banking Union. *Modern Economy*, 12, 174-193. doi: <https://doi.org/10.4236/me.2021.121009>.